

به کوشش مصطفی عمرزی

اتحاد شوروی در افغانستان
Ketabton.com

(تجاوز، جنگ، جنایت و فرار)

به نام آفریده کار بی همتا

اتحاد شوروی در افغانستان

(تجاوز، جنگ، جنایت و فرار)

به کوشش مصطفی عمرزی

مشخصات کتاب

نام: اتحاد شوروی در افغانستان

(تجاوز، جنگ، جنایت و فرار)

گردآورنده: مصطفی عمرزی

زبان: دری افغانی

تایپ و دیزاین: م.ع

شمار صفحات: ۵۴۴

نوبت چاپ: اول

ناشر: گردآورنده (م.ع)

سال: ۱۳۹۸ ش

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

حق نشر محفوظ است!

The Soviet Invasion
December 27th 1979

To

February 15th 1989
Soviets Withdrawl From
Afghanistan

Soviet Casualties and Losses

14,453 killed
53,753 wounded
417 missing
415,932 sick

در این کتاب:

- ۱- اتحاد شوروی در افغانستان (مقدمه)..... ۱
- ۲- سیاه و سفید..... ۷
- ۳- رنگه..... ۲۶۷
- ۴- جنایات..... ۳۱۷
- ۵- تفریحات..... ۳۲۶
- ۶- کشته گان و مجروحان..... ۳۴۳
- ۷- اسیران..... ۳۷۰
- ۸- آبدات..... ۳۹۰
- ۹- ضایعات..... ۴۰۸
- ۱۰- اسناد..... ۴۵۷
- ۱۱- نقشه ها..... ۴۶۷
- ۱۲- فرار..... ۴۷۳
- ۱۳- معرفی مصطفی عمرزی..... ۵۳۹

اتحاد شوروی در افغانستان

(مقدمه)

اتحاد شوروی در افغانستان در سلسله مراتب حضور ابر قدرت ها در تاریخ ما، اشغال جای خالی ای بود که در ستایش پایمردی مردم ما، سهم بیگانه گان به نام قبر است.

به یقین که هر افغان با شرف، با عزت و با حیثیت از این که سر دشمنان متجاوز را بر خاک مالیده است، افتخار می کند. این حس ستودنی، روحیه ی حفظ این خاک است. ما در تلاقی قدرت های بیگانه با حس تفوق بر آنان نفس کشیده ایم. این کشور به ویژه در سیصد سال پسین، به قدری در جاه سیاسی، اُبُهت یافته است که در جهانگیری استعمار انگلیسی نیز جای نفس آزاد داشت؛ اما بیرون رفت از تقابل ها آسان نبود.

این که افغانستان، کشوری ست که آسان اشغال می شود و آسان نگه داشته نمی شود، در هرج و مرجی که در سوی خود ما مدیریت کرده اند، قیمت سرافکننده گی بیگانه به قیمت سرخورده گی های خود ما نیز تمام شده است. تحدید ارضی در قرن نوزده و فلاکت حاکمیت هشت ثور، تحفه هایی بودند که در زخم های ناسور آن ها هنوز یافت آسایش های ما به آرامش های قبل از طوفان می ماند. با این همه، چون در قرون بیست و بیست و یک، حافظه ی تاریخی با استعانت از تکنالوژی، گم شدنی نیست، بازیافت خود و احیای ارزش ها زود همه را برپا می کند.

آن چه ما را در هرج و مرج سالیان اخیر، سراپا نگه داشته است، آگاهی ما از پیرامونی ست که در آن، تجربه ی تاریخی زود تداعی می شود.

آن چه را در این چهارمین ابتکارم از مجموعه کتاب های تصویری، تقدیم بیننده ی افغان می کنم، استعانت از فن در تداعی تاریخ است.

تجاوز بی شرمانه ی اتحاد شوروی بر افغانستان، نه فقط در تبانی با عوامل چپی بود که بخشی سال ها قبل در شوروی، اما بر ضد کشور خویش حلف وفاداری یاد کرده بودند، بل پایان شمارش معکوسی بود که روس ها در پی تجاوز به کشور های مسلمان آسیای میانه، پس از ادعای سوسیالیسم، می پنداشتند تعدی به نام اصلاح، حقوق انترناسیونالیستی شان است.

بیش از ۹ سال حضور ننگین، سیاه، ویرانگر و جنایتکارانه ی روس ها به نام شوروی، افزون بر مکدر کردن خاطرات خوش افغان ها از سهم همسایه ی بزرگ شمالی در پروژه های مهم عمرانی ما، روی روابطی نیز سایه افگند که در کشور ما در میان اقوام، اما به نام افغان، خوش و برادرانه زنده گی کرده بودیم. حساب ملیت ها به جای اقوام و جایگزین شوونیسیم اقلیت ها به جای سوسیالیسم، بیش از همه از کسانی تقاص گرفت (حکومت ننگین هشت ثور) که از سال ۱۳۶۱ش تا سقوط حکومت شهید داکتر نجیب الله در پرواری روابط با روس ها فربه شده بودند.

با شکست مفتضح شوروی در افغانستان که تمام تلفات انسانی آن از کشته و زخمی و آسیب دیده ی روانی جنگ، به بیش از نیم میلیون تن می رسد، تشکل جمهوریت رو به آب های گرم بهم خورد، اما نهادینه گی حفظ منافع روسی در ساحاتی که سال ها قبل مهاجرین آسیای میانه از ترس روس ها به کشور افغان های مسلمان، پناه آورده بودند، رویداد عجیب دیگری بود که باید زیر ذره بین، ماهیت استعمار روسی را شناخت.

بقایای ناقلین فراری به افغانستان، چه در زمان شوروی و چه پس از آن، همیشه با کارت روسی بازی می کنند. اصولاً در گُل دوران حکومت ملایبانی و جبهه ی عقب نشینی مسعود، پول های بی پشتوانه ی چاپ

مسکو و سلاح های آن کشور، به روند انتقام گیری از جهاد افغان ها تدوam می بخشیدند.

در این کتاب، افزون بر تاریخ تصویری یک تجربه ی خونین، سیاه و شوم، احیای نوستالژی شوروی به این لحاظ مهم است که روس ها به ساحه ی ما برگشته اند. در واقع کشور های آسیای میانه که فی نفسه هیچکدام مستقل از روسیه نیستند، در ساحه ی وابسته گی های شدید، مسیر آن کشور به سوی آب های گرم را باز نگه می دارند.

افغانستان با موقعیت چهار راه تجاوز، تعدی روسی را حس می کند. تفاوت این حس در این است که در گذشته مستقیم بود. یعنی ملموس، اما تخریش روانی آن با کارکرد های گسترده ی فرهنگی و خبری به قدری مودزی ست که رسانه های چون اسپوتنیک روسی، عملاً به تربیون های وقیح افغان ستیز، مبدل شده اند. معنی این مشی ضد عرف دیپلماتیک، بیش از همه، زمینه سازی در کشوری ست که در هنگام تجاوزی شوروی، درز های قومی یافته بود.

می خواهم به صراحت بگویم که بازگشت شوروی اما در کسوت روسی، اگر در موضع ضعف سیاسی واقع شویم، به ذهنیت های فرار از مرکز کمک می کند. تقاضا های غیر منطقی نظام غیر متمرکز از محور هایی که در تباری و علنی با روس ها تاریخ دارند، زنگ خطر است. به جز از تحریک طالبان و معدود شرکای غیر پشتون شان که در داعیه ی اخوانی در برابر بیگانه می جنگند، صف واحد مبارزان مسلمان، چنانی که شوروی ها را غافلگیر کرد، حداقل در مناطق غیر پشتون نشین، وجود ندارد.

در موج سواری های بی شرمانه ی وابسته گی، تحلیل هایی زیادی ارائه می شدند که اگر همسویی غیر پشتون ها، هر چند بسیار ناچیز نیز بود، ضد روسی نمی شد، با اغماض بر آن چه امریکا هایی را مجاب ساخت (فشار طالبان) افغانستان، کشور اکثریت پشتون هاست، پشتون

ستیزی به معنی کسب برتری سیاسی، با وجود همراهی و خود فروشی به بیگانه، شاید به تغییر تاریخی جاه اکثریت به جای اقلیت ها مبدل می شد. چنین ضعف اخلاقی بی پیشینه که با پشت کردن به علائق و سلائیق دیگران فقط دنبال منفعت است، حتی در تاریخچه ی بی غیرت های باستانی نیز دیده نمی شود.

در کتاب «اتحاد شوروی در افغانستان»، یک مجموعه ی کثیر تصاویر تاریخی، خیلی بهتر از قلمفرسایی ها، گذشت ای را تصنیف کرده است که بایست مراقب روس ها باشیم. مرحوم امیر عبدالرحمن خان(رح)، گفته ی جالبی دارد که می تواند ماهیت تجاوز روسی را خیلی زیبا تبیین کند: «روس ها اگر به جایی پا گذاشتند، مانند فیل، آن را برنمی دارند.»

در حدود ۱۰۰۰ هزار تصویر کم نظیر این مجموعه که بیشتر روسی اند، متجاوزان اکثراً مسلح و کاملاً در حالت نظامی به چشم می خورند. ببینید کسانی که آمده بودند که گویا به افغانستان در جهت رفاه کمک می کنند، تا آخرین روز هایی که کشور ما را اشغال کرده بودند، با آرایش کامل نظامی، جنگ را بر مردم ما تحمیل کردند. یک حقیقت دیگر آن این است که فشار مبارزات قهرمانانه ی افغان ها که جهاد مقدس را شکل داده بود، به قدری بر متجاوزان بی وجدان، گران تمام می شد که حتی یک لحظه هم آسایش نداشتند. در بعضی تصاویر، سربازان ابر قدرت اتحاد شوروی حتی با نیکر(زیر پوش) نیز مسلح اند. کینه های به جا مانده از شکست اتحاد شوروی را می توان در مشی جدید فدراتیف روسیه به وضاحت دید. این کشور پس از سقوط شوروی، هرگز به خاطر ثبات افغانستان، کاری نکرده است؛ بل با سیاست های خصمانه که حالا با رویکرد فرهنگی و پشتون ستیز در کنار ایرانی ها قرار گرفته اند، محرز می کند روس ها شبیه انگلیس ها پس از تحمل حقارت باخت جنگ در افغانستان، افزون بر انتقام گیری

با حکومت ننگین سقوی دوم، در هرج و مرج داخلی کشور ما دست دارد. در واقع خم شدن یک ابر قدرت دیگر در افغانستان که جای چندمین قدرت جهانی در قبرستان امپراتوری ها را پُر کرد، نباید با این تلقی به همراه شود که گذشته را فراموش می کنند. شکست در افغانستان به پرستیژ کشوری آسیب زد که کارنامه ی شکست آلمان نازی را در تاریخ خود دارد.

انگلیس ها پس از سه شکست مفتضح از افغان ها از هیچ غرضی دریغ نکردند تا کشور ما در ارتجاع اول، خورد شود. سایه ی شکست های شان در افغانستان که روی کل امپراتوری آفتاب گرفته گی قرار داشت، صد ها جنبش ضد انگلیسی را در سراسر مستعمرات آنان به جوش آورده بود تا زودتر مستقل شوند. ستایش قهرمانی های افغان ها در برابر انگلیس، برابر جغرافیای آفتاب گرفته گی استعمار در سراسر جهان بود. شکست مفتضح اتحاد شوروی در افغانستان، صدایی ایجاد کرد که بزرگ تر از مرز های آهنین دیکتاتوری سرخ، کل جهان را به تحسین افغان ها واداشت. بنا بر این، ما در برابر تحمیل تحقیر بر بیگانه، هنوز هم قیمت های سنگین می پردازیم. متأسفانه پس از هشت ثور که تفکر وحدت ملی تخریش می شود، مردم ما در هرج و مرجی که روس ها در آن دخیل استند، توانستند قداست مکتب جهاد را به گونه ای حفظ کنند که از احترام جهان، به جلب عمران و بازسازی افغانستان می رسید. رژیم رذیل هشت ثوری به قدری به روس ها وفادار ماند که در منتهای چهار سال، بدون حضور خارجی، کشور را به قهقرایی برد که هنوز هم اکثر ویرانی های آن زمان به چشم می خورند.

حضور استعماری روس در تمام جغرافیای پیرامون آن به قدری ست که از اروپای شرقی تا قفقاز و آسیای میانه، حتی هویت ها را تحلیل برده است. در سری کتاب های شوونیسیم تاجک، کتاب «تاجکان» اما

اتحاد شوروی در افغانستان / ۶

تالیف یک اوفزاده (بابا جان غفوروف) یک طنز عجیب دارد. این
«اوف» روسی، همان جای پای فیل است!

مصطفی عمرزی

ش ۱۳۹۸/۳/۲

کابل - افغانستان

سیاه و سفید

اتحاد شوروی در افغانستان / ۸

اتحاد شوروی در افغانستان / ۱۰

۱۱ / اتحاد شوروی در افغانستان

اتحاد شوروی در افغانستان / ۱۲

اتحاد شوروی در افغانستان / ۱۳

اتحاد شوروی در افغانستان / ۱۴

اتحاد شوروی در افغانستان / ۱۷

اتحاد شوروی در افغانستان / ۳۱

اتحاد شوروی در افغانستان / ٤١

اتحاد شوروی در افغانستان / ۴۵

اتحاد شوروی در افغانستان / ۴۷

۵۱ / اتحاد شوروی در افغانستان

اتحاد شوروی در افغانستان / ۷۰

۷۱ / اتحاد شوروی در افغانستان

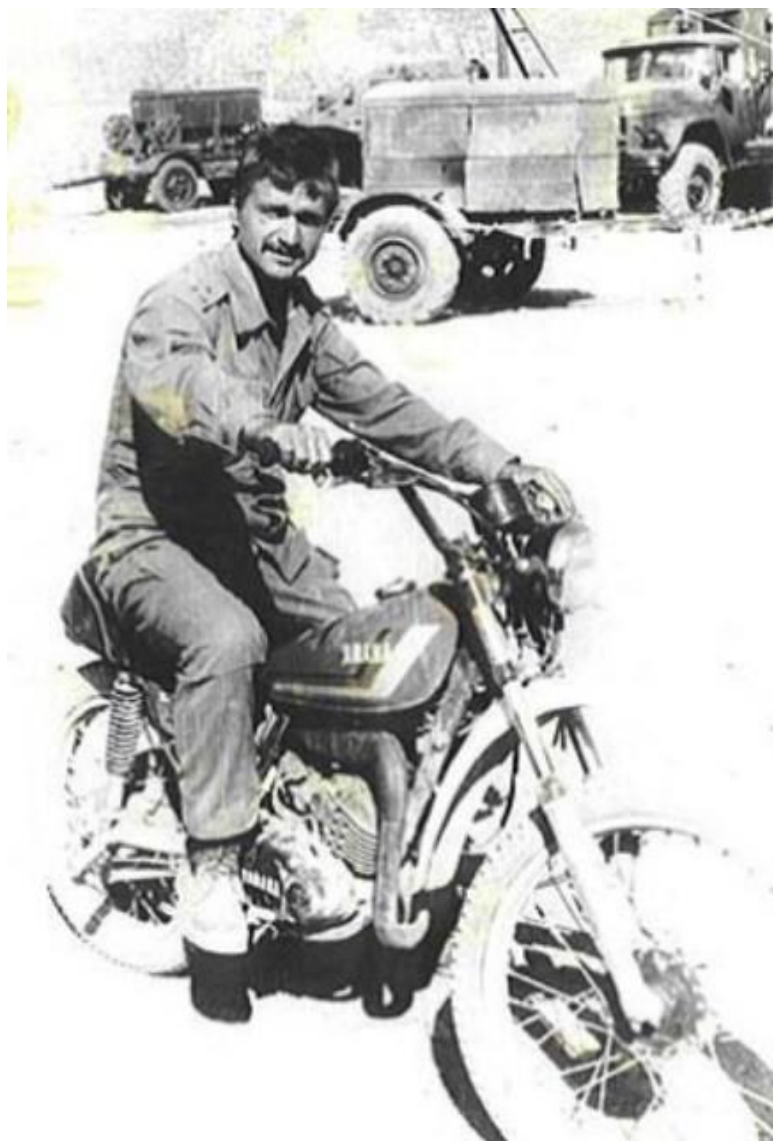

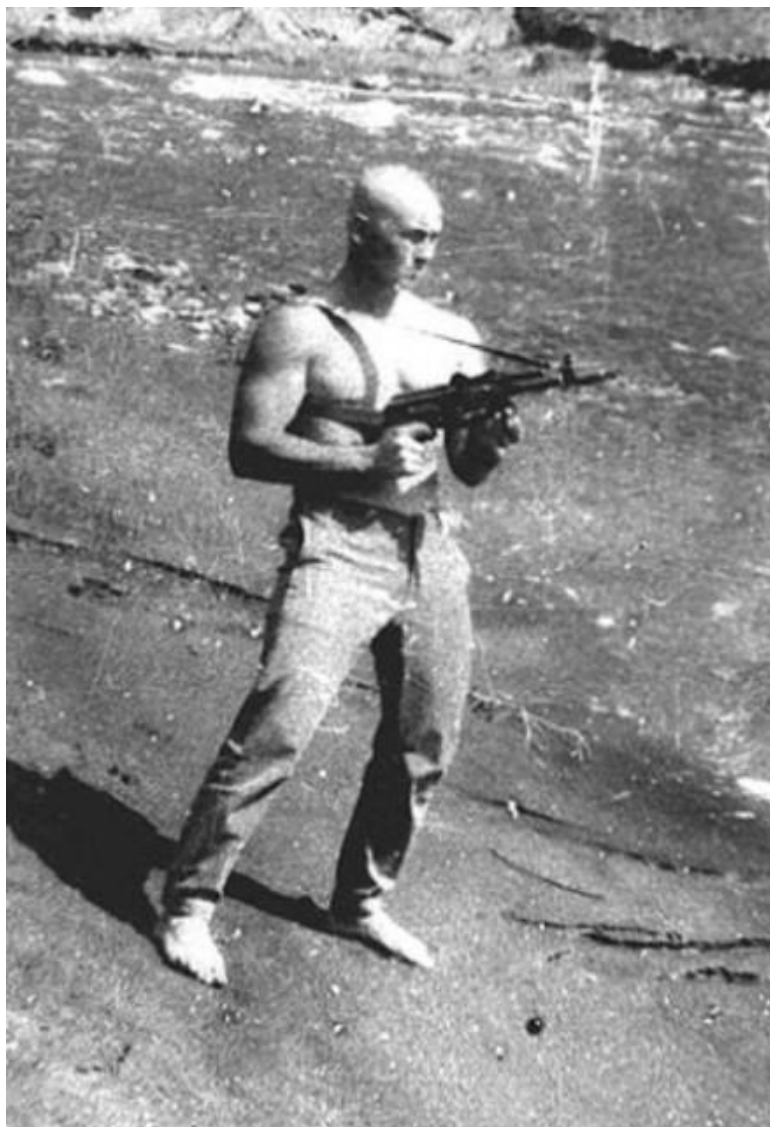

اتحاد شوروی در افغانستان / ۱۰۳

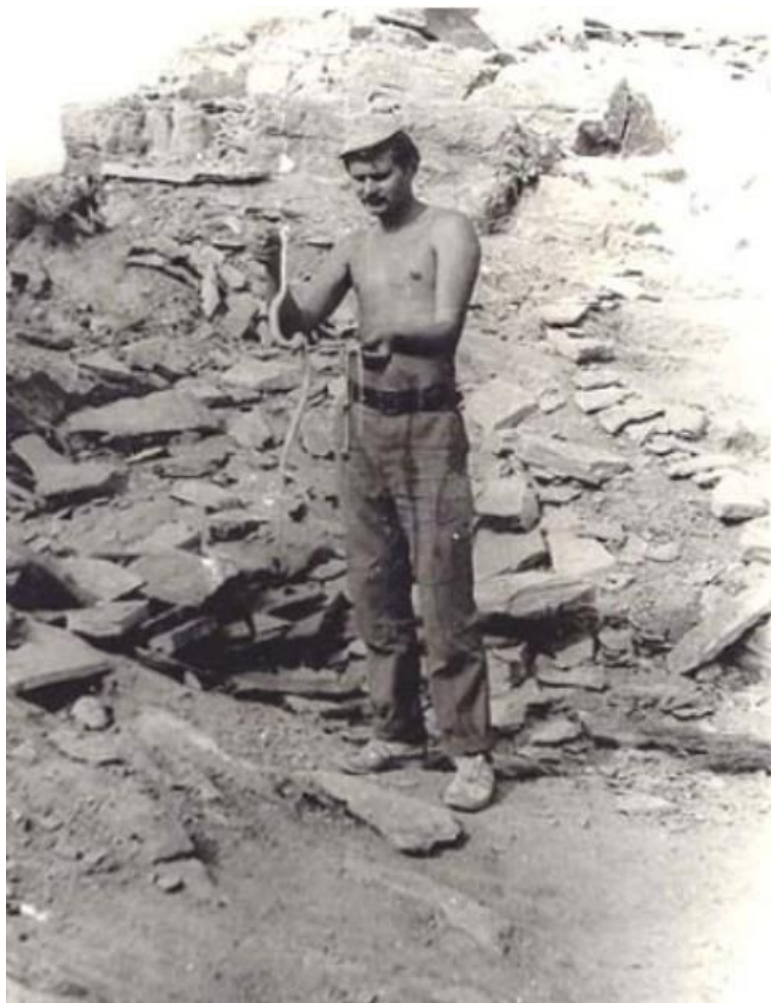

اتحاد شوروی در افغانستان / ۱۲۰

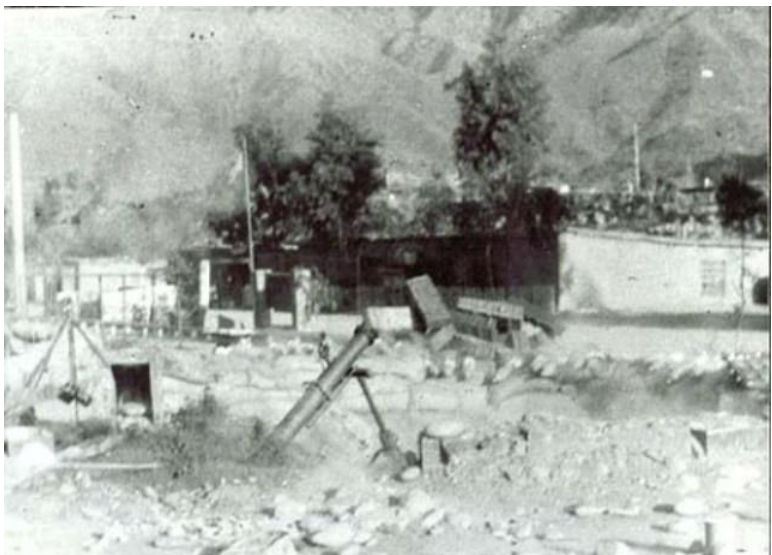

اتحاد شوروی در افغانستان / ۱۴۳

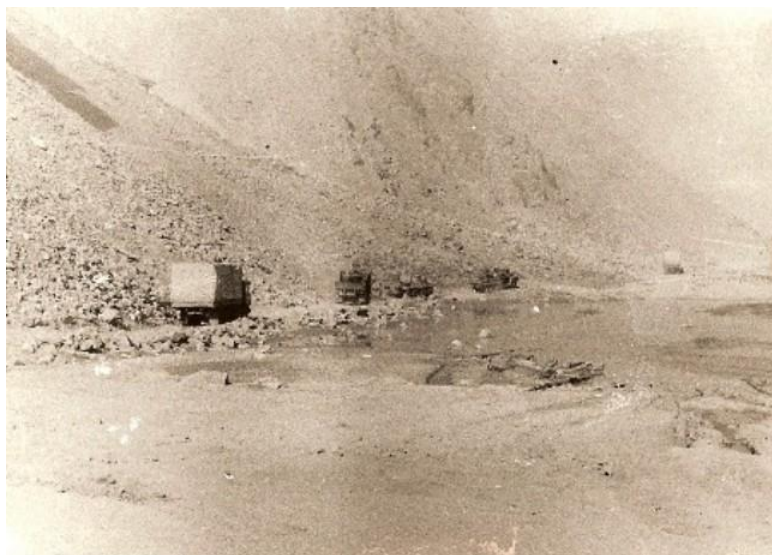

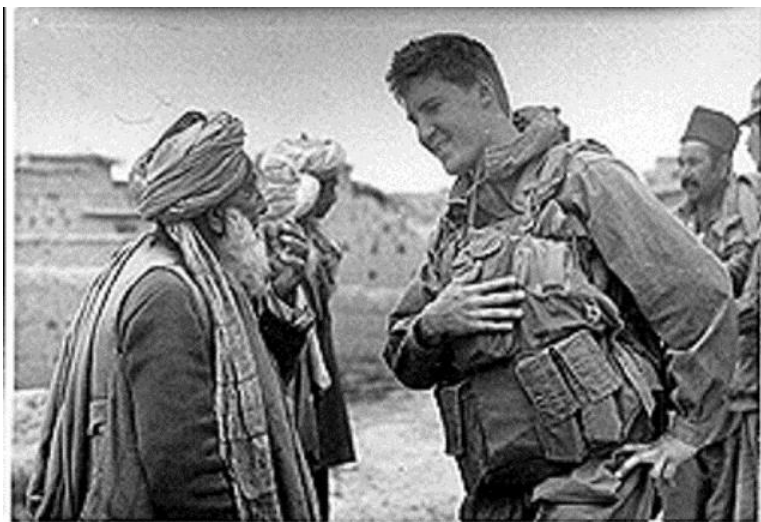

اتحاد شوروی در افغانستان / ۱۶۶

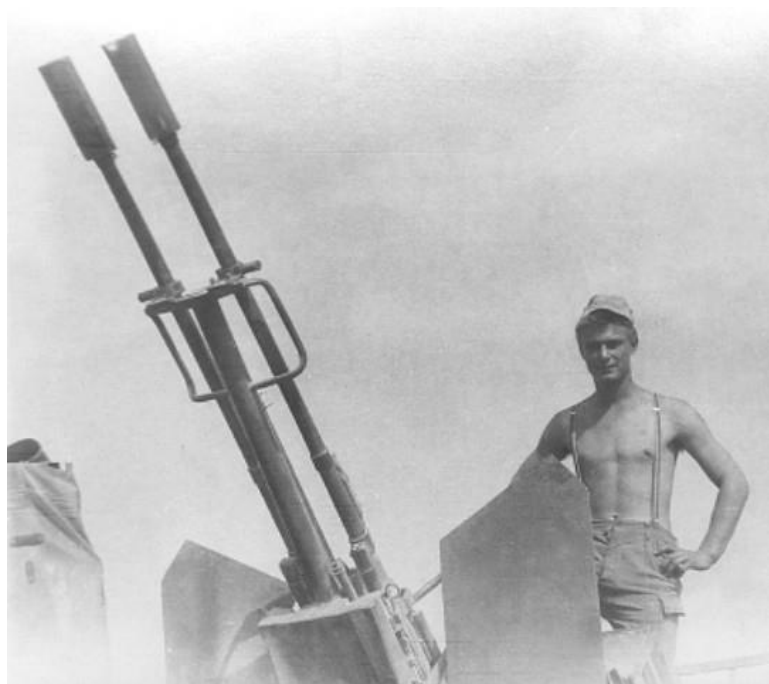

به کوشش مصطفی عمرزی

اتحاد شوروی در افغانستان / ۱۹۳

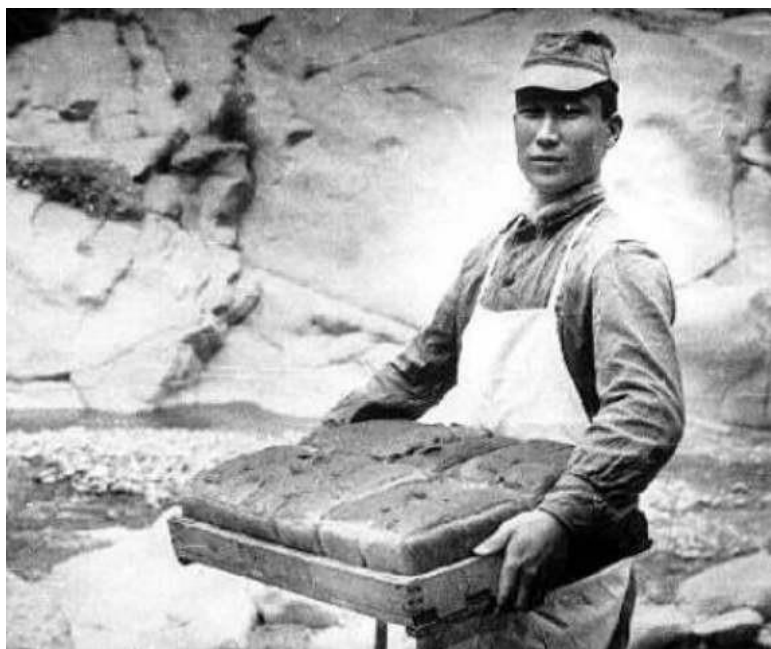
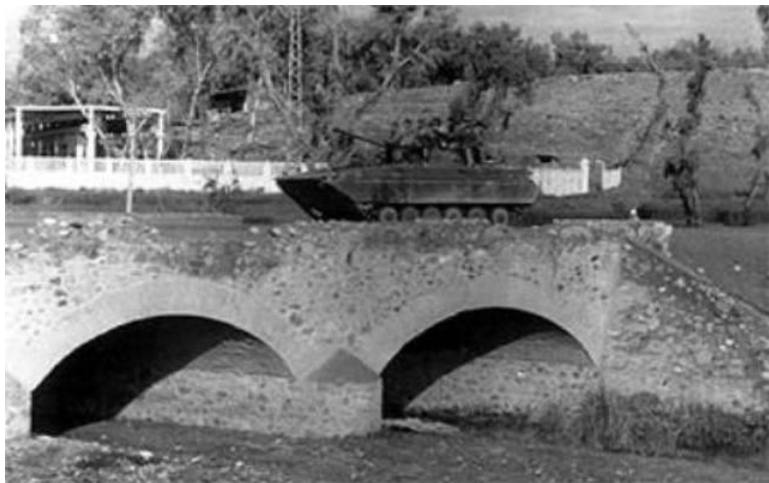

اتحاد شوروی در افغانستان / ۲۰۱

اتحاد شوروی در افغانستان / ۲۰۳

اتحاد شوروی در افغانستان / ۲۰۸

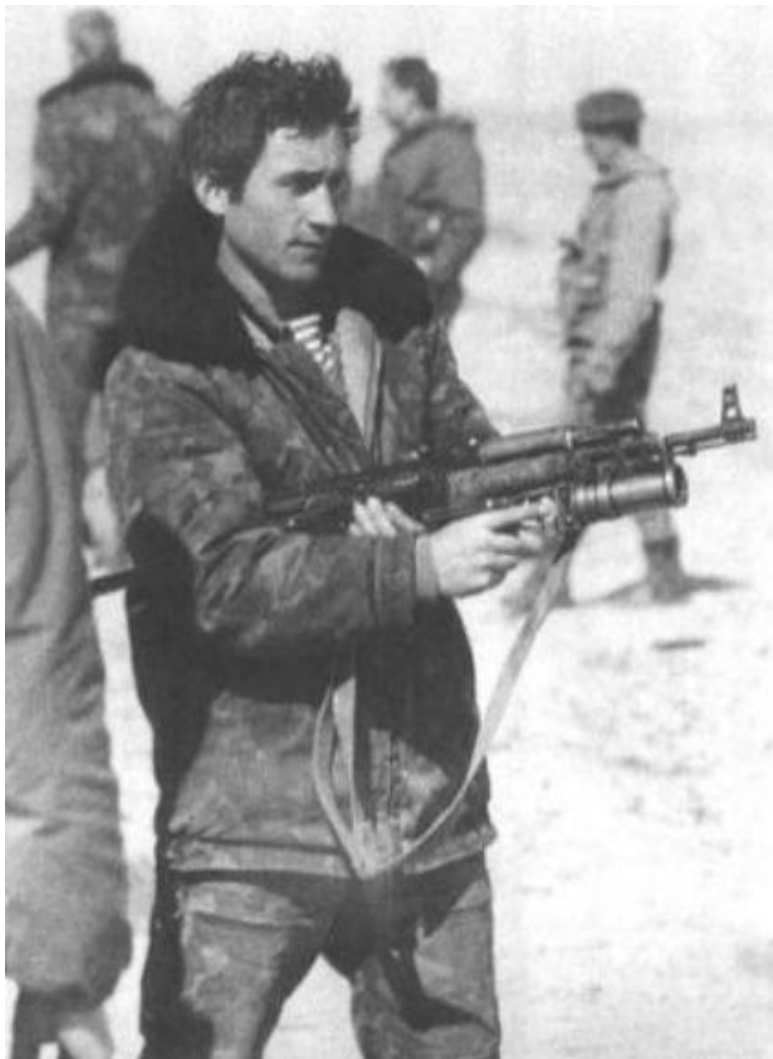

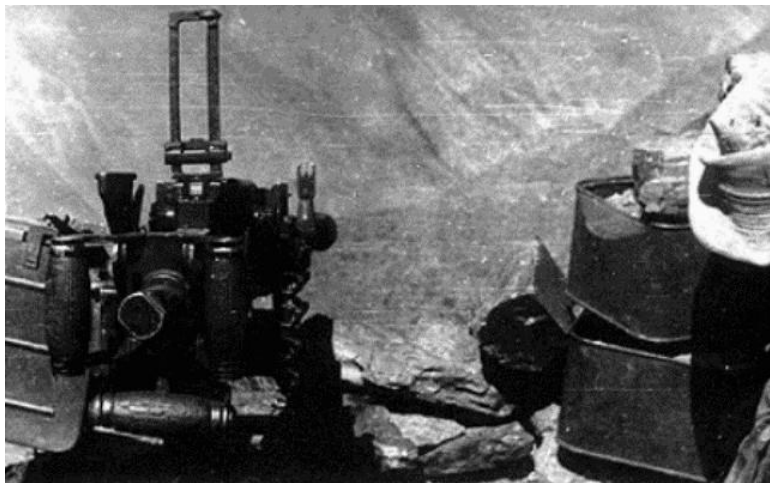

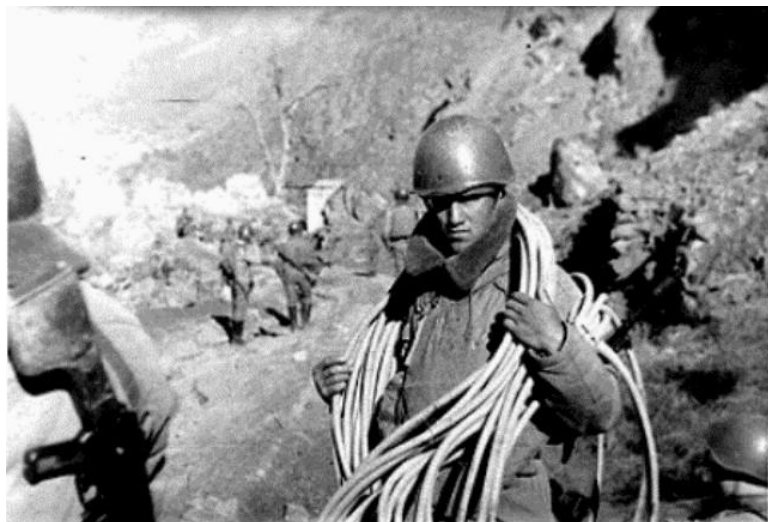

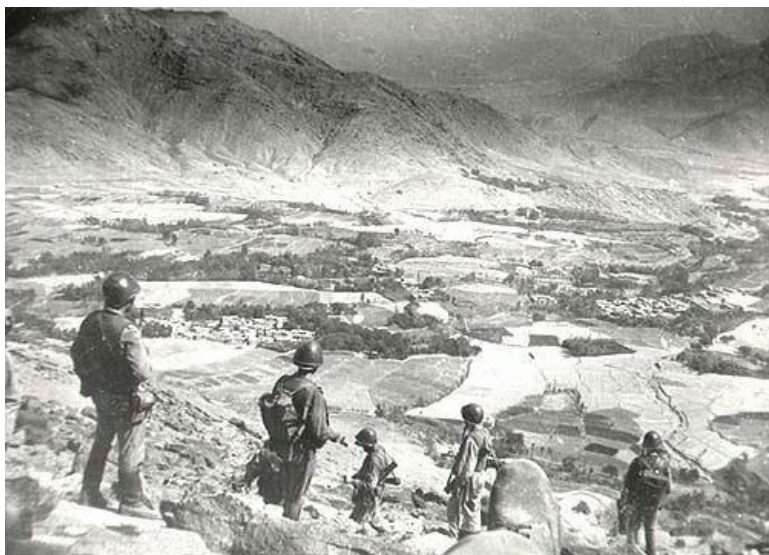

اتحاد شوروی در افغانستان / ۲۵۰

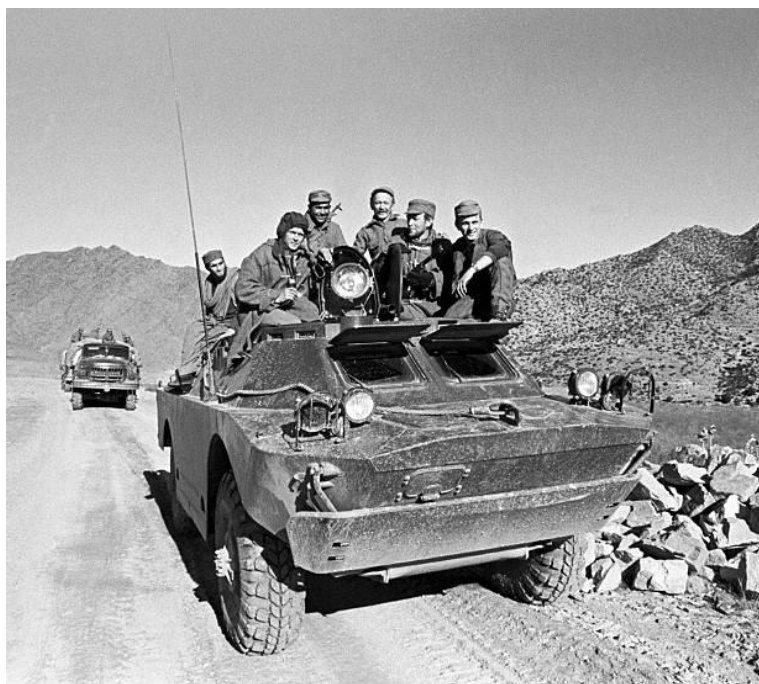

8089977 SOVIET WAR IN AFGHANISTAN.
Credit: The Chicago Collection, New York

www.TopFoto.co.uk

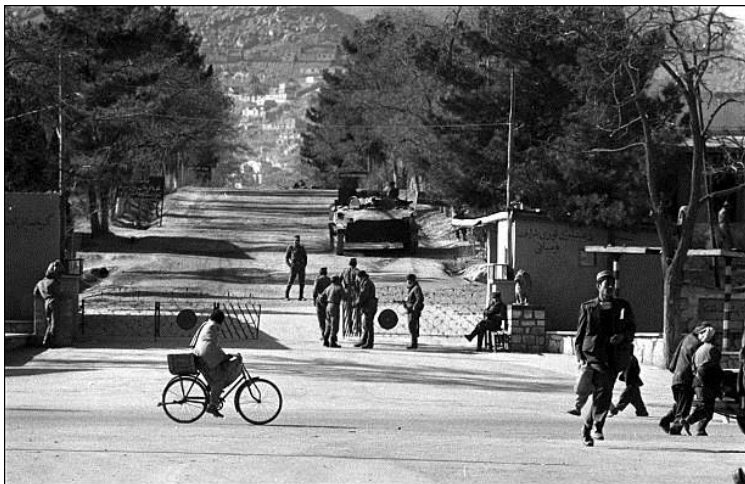

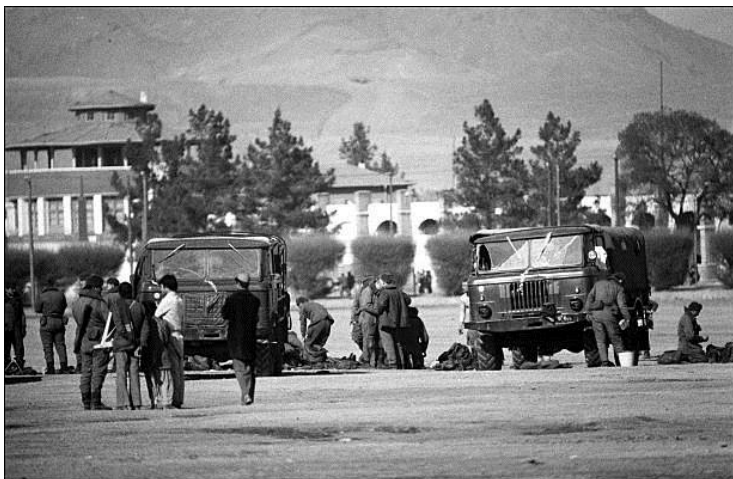

رنگه

اتحاد شوروی در افغانستان / ۲۷۵

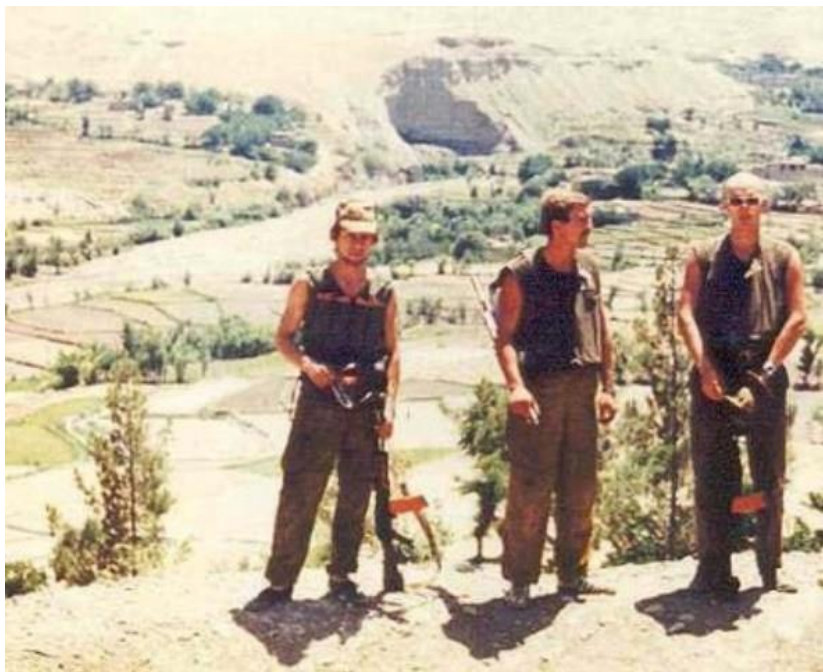

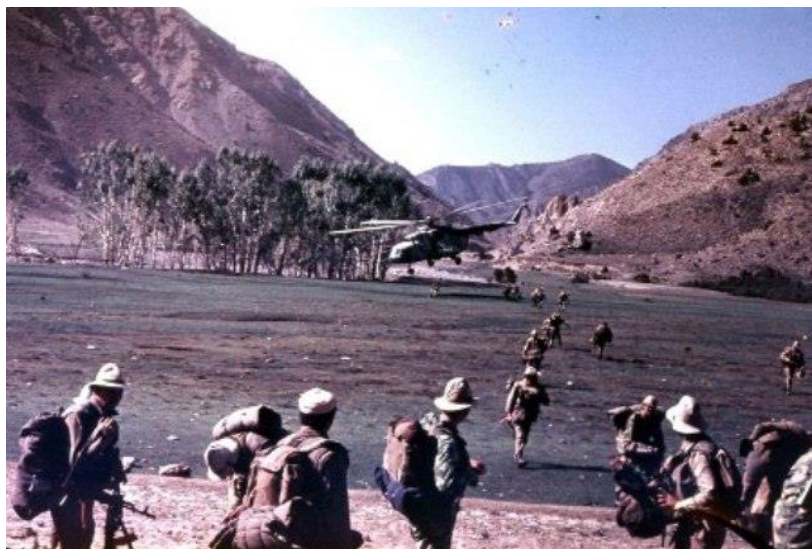

اتحاد شوروی در افغانستان / ۲۹۹

اتحاد شوروی در افغانستان / ۳۰۳

اتحاد شوروی در افغانستان / ۳۰۷

۳۰۹ / اتحاد شوروی در افغانستان

جنايات

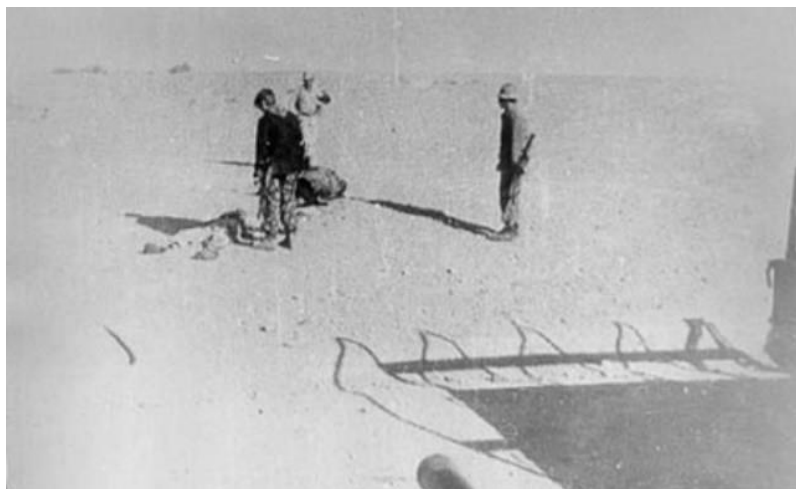

تفریحات

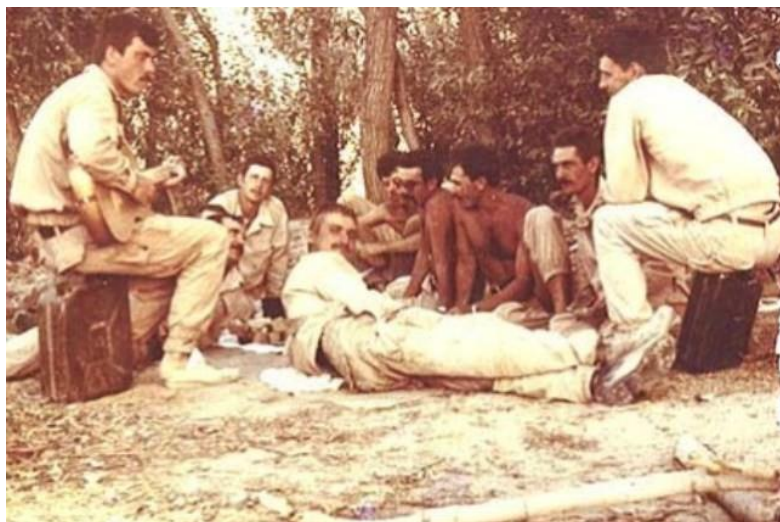

رقاصه ی روسی با لباس رقص عربی در رخه ی پنجشیر. معلوم بود که
جبهات جهادی پنجشیر به راستی هم بسیار گرم بودند.

کشته گان و مجروحان

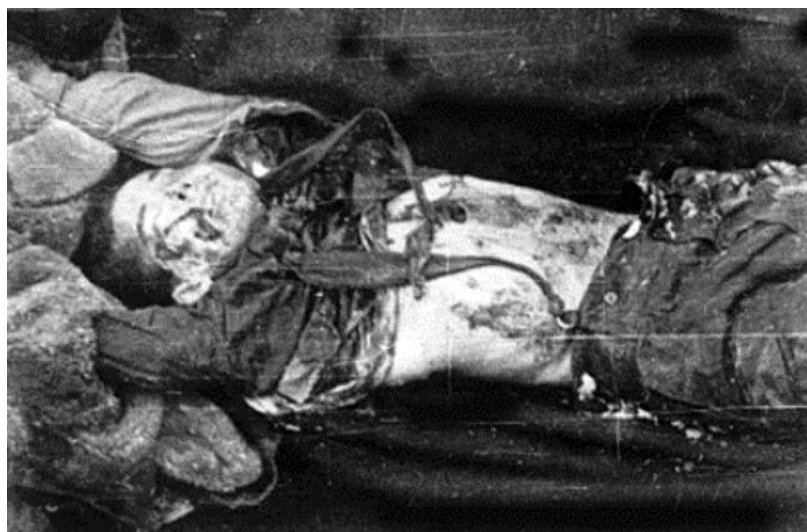
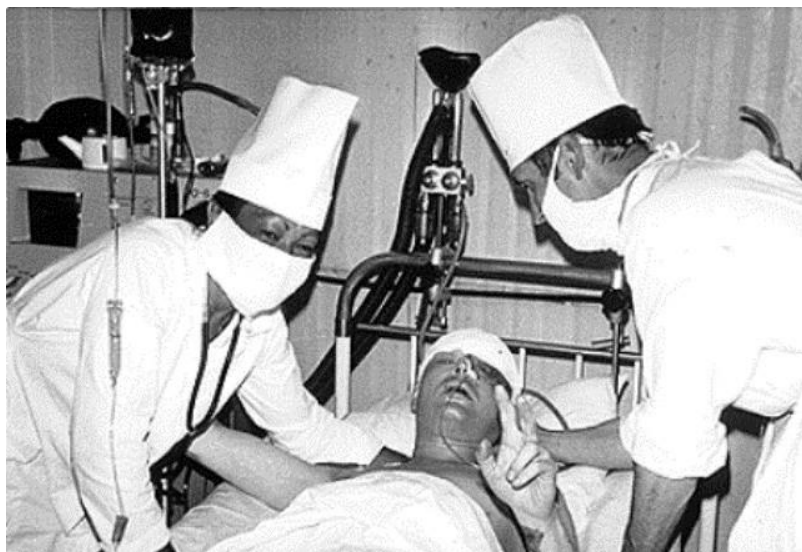

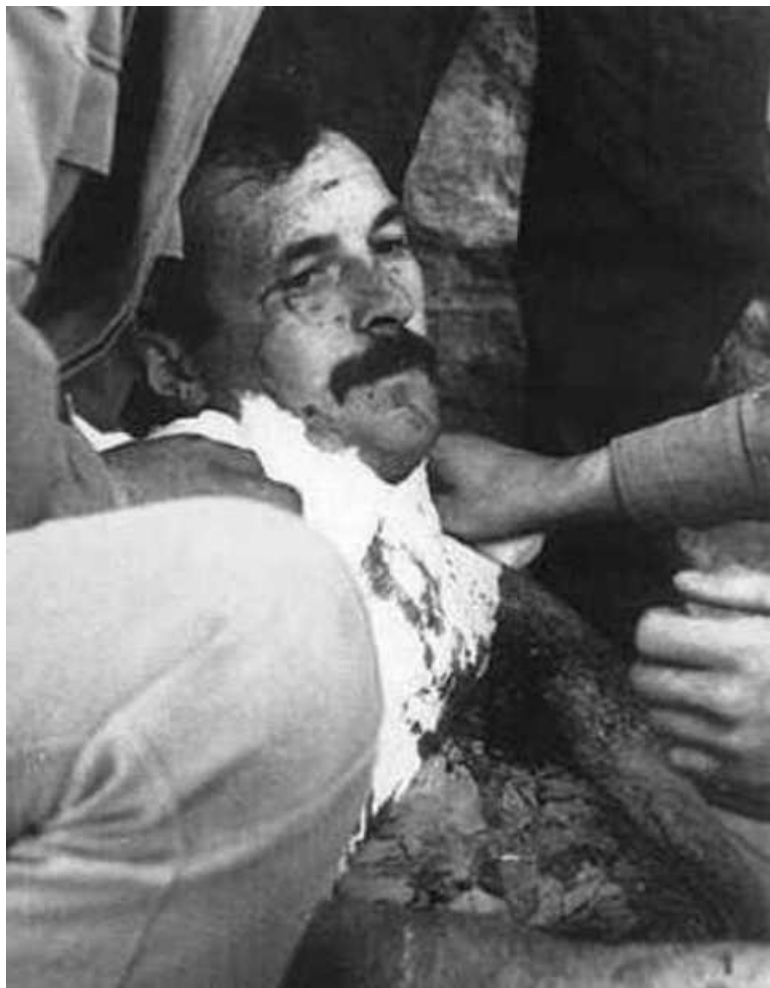

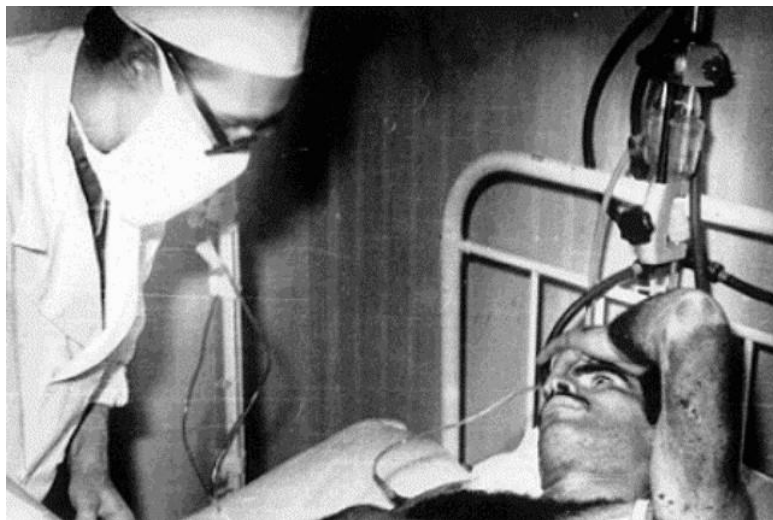

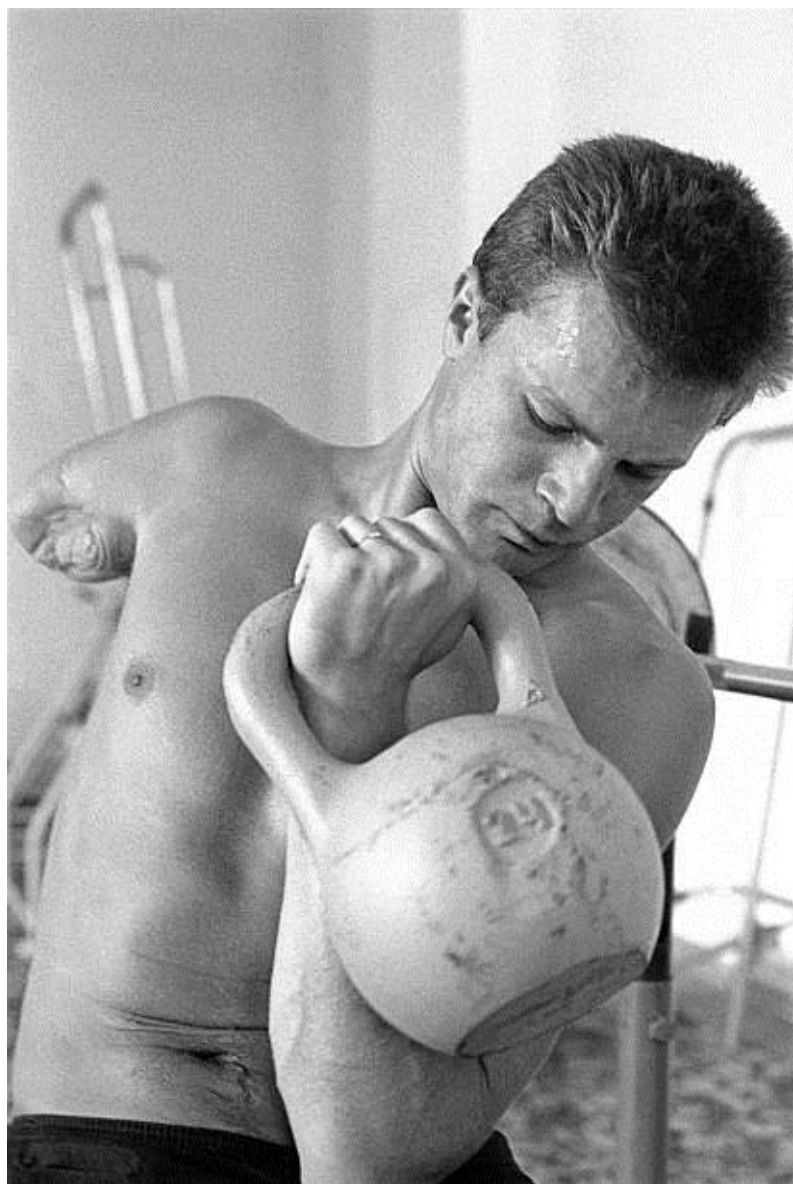

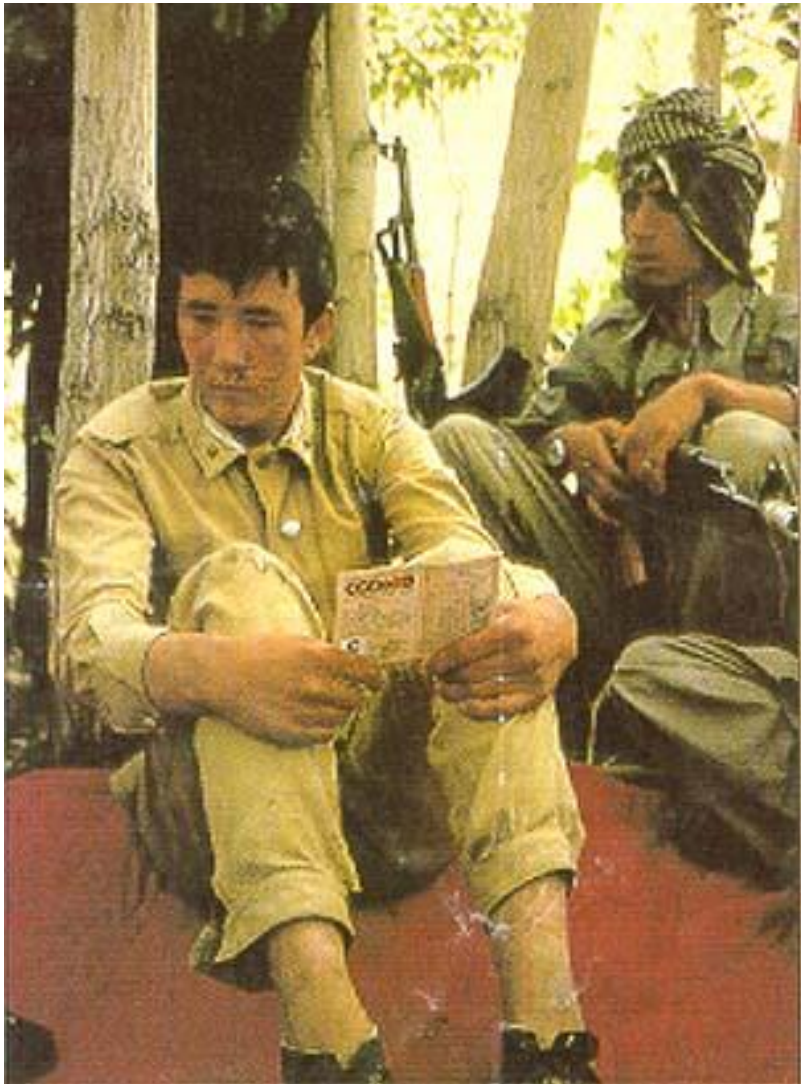

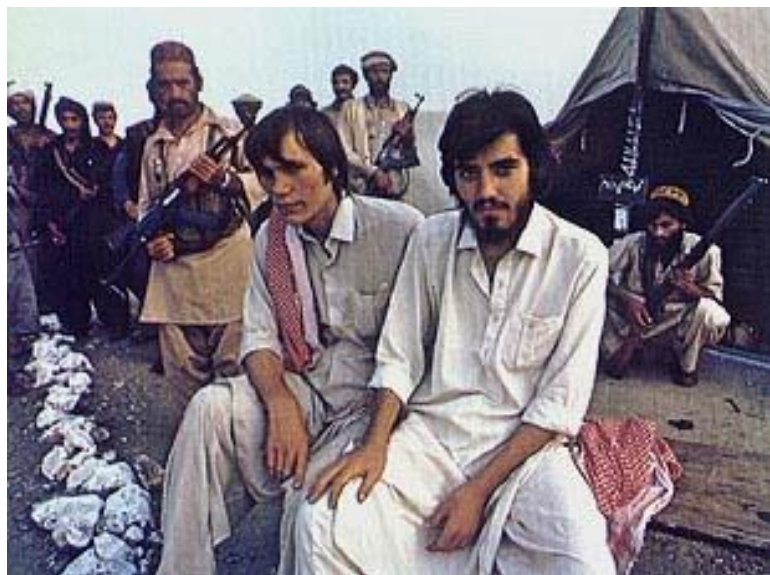

اسیران

اتحاد شوروی در افغانستان / ۳۷۷

اتحاد شوروی در افغانستان / ۳۷۸

Former red army officer Nicolai is now afghan
Nasratullah captured picture.

آبدات

اتحاد شوروی در افغانستان / ۴۰۰

اتحاد شوروی در افغانستان / ۴۰۷

به کوشش مصطفی عمرزی

ضایعات

اتحاد شوروی در افغانستان / ۴۰۹

اتحاد شوروی در افغانستان / ۴۱۰

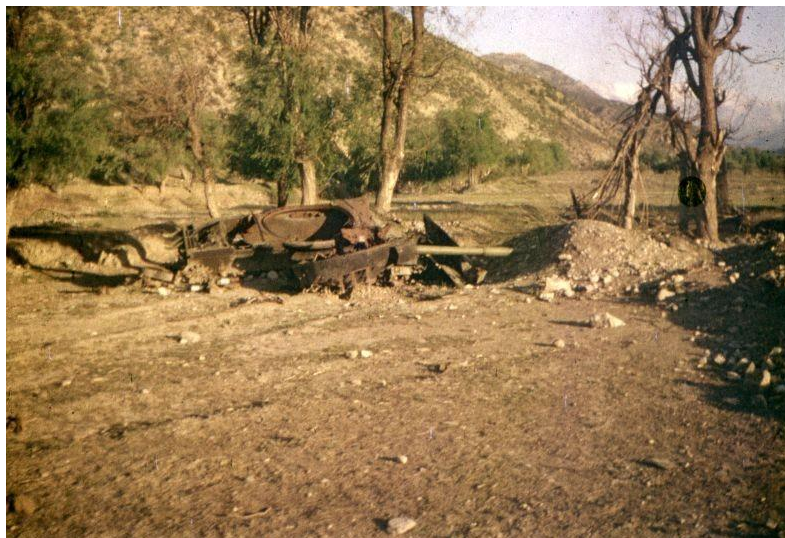

اتحاد شوروی در افغانستان / ۴۱۳

اتحاد شوروی در افغانستان / ۴۱۴

اتحاد شوروی در افغانستان / ۴۱۷

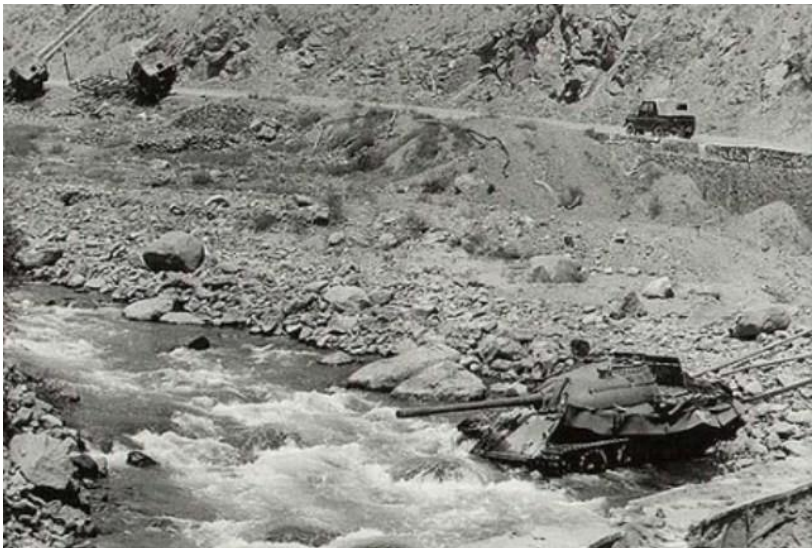

۴۴۶ / اتحاد شوروی در افغانستان

۴۴۷ / اتحاد شوروی در افغانستان

اتحاد شوروی در افغانستان / ۴۵۰

۴۵۱ / اتحاد شوروی در افغانستان

اتحاد شوروی در افغانستان / ۴۵۲

۴۵۳ / اتحاد شوروی در افغانستان

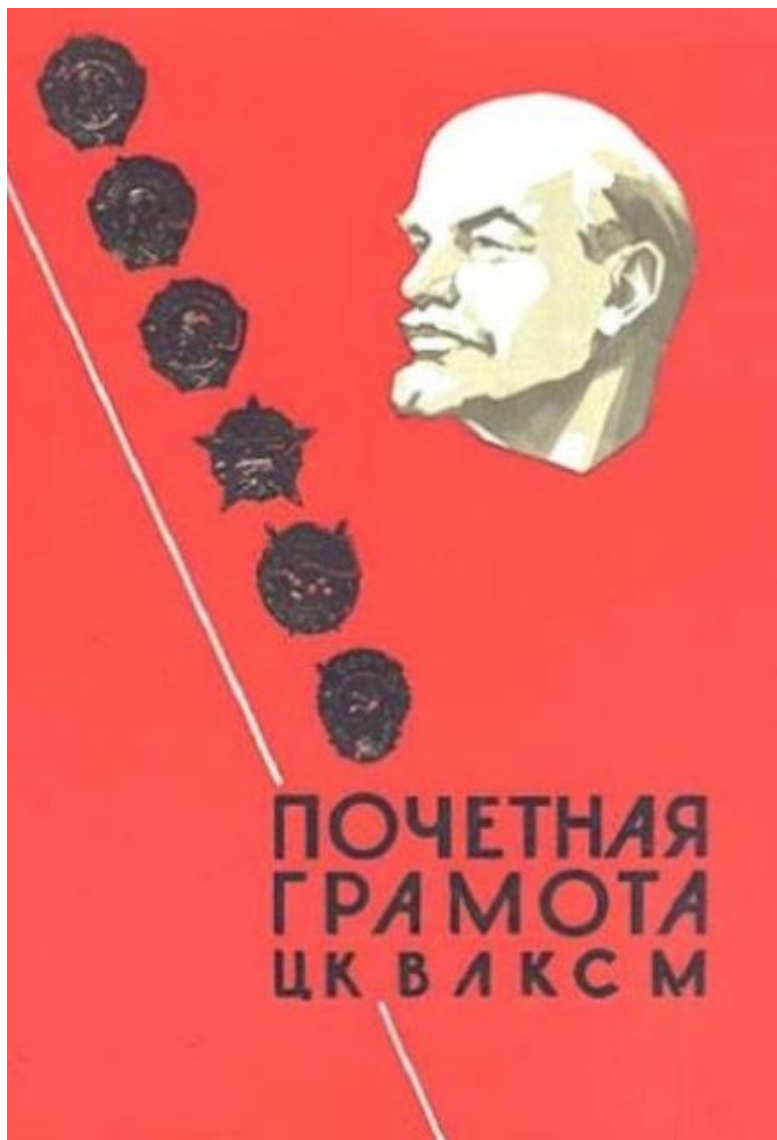
اسناد

ПОЧЕТНАЯ ГРАММОТА

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ КОМИТЕТ ВЛКСМ
НАГРАДИЛ

ГЛУГОРОВА

Евдеевну Владимировну

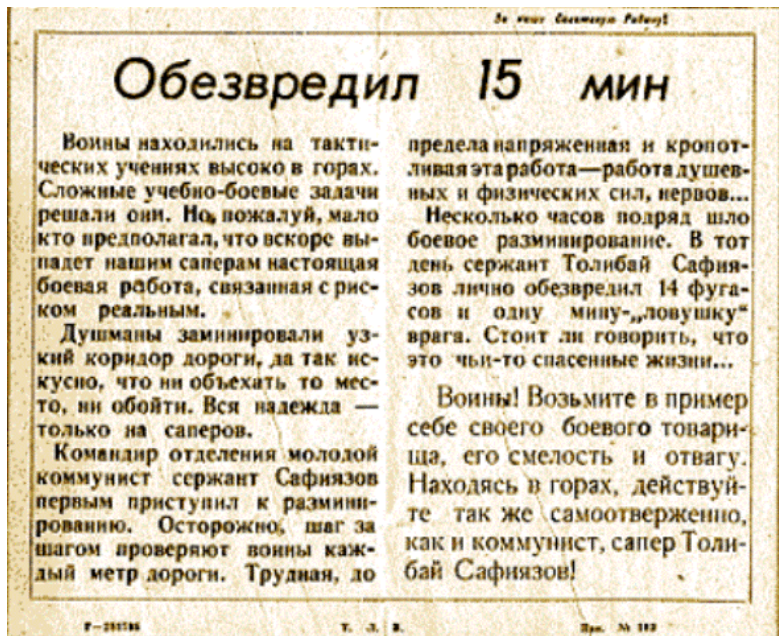
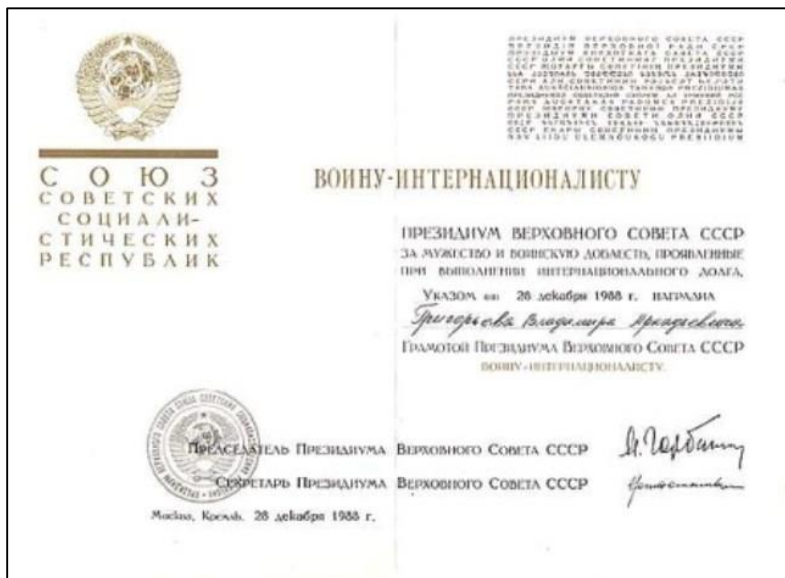
за мужество и героизм, проявленные при
выбравании историко-революционного долга.

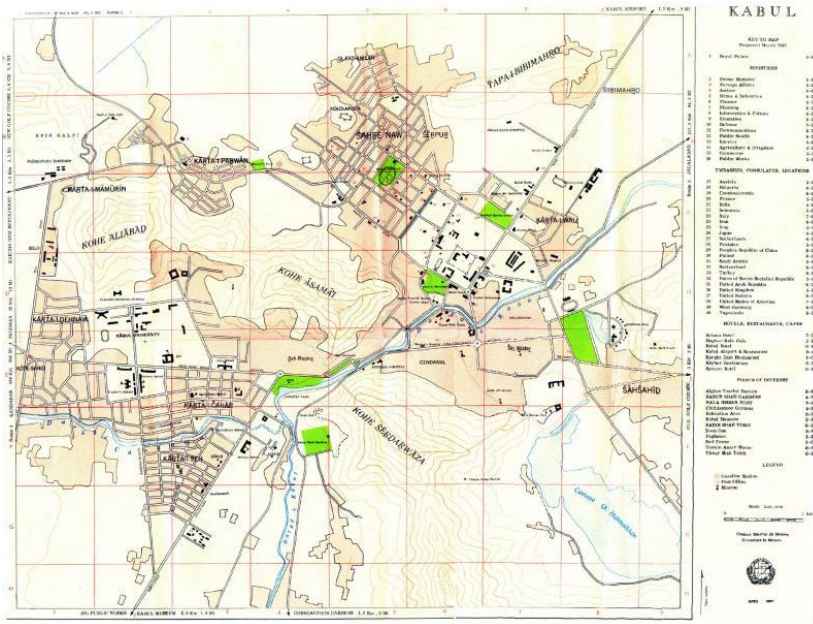

اتحاد شوروی در افغانستان / ۴۶۶

نقشه ها

اتحاد شوروی در افغانستان / ۴۷۰

۴۷۱ / اتحاد شوروی در افغانستان

اتحاد شوروی در افغانستان / ۴۷۲

فرار

اتحاد شوروی در افغانستان / ۴۷۷

اتحاد شوروی در افغانستان / ۴۷۸

۴۸۱ / اتحاد شوروی در افغانستان

اتحاد شوروی در افغانستان / ۵۰۰

اتحاد شوروی در افغانستان / ۵۰۲

اتحاد شوروی در افغانستان / ۵۰۴

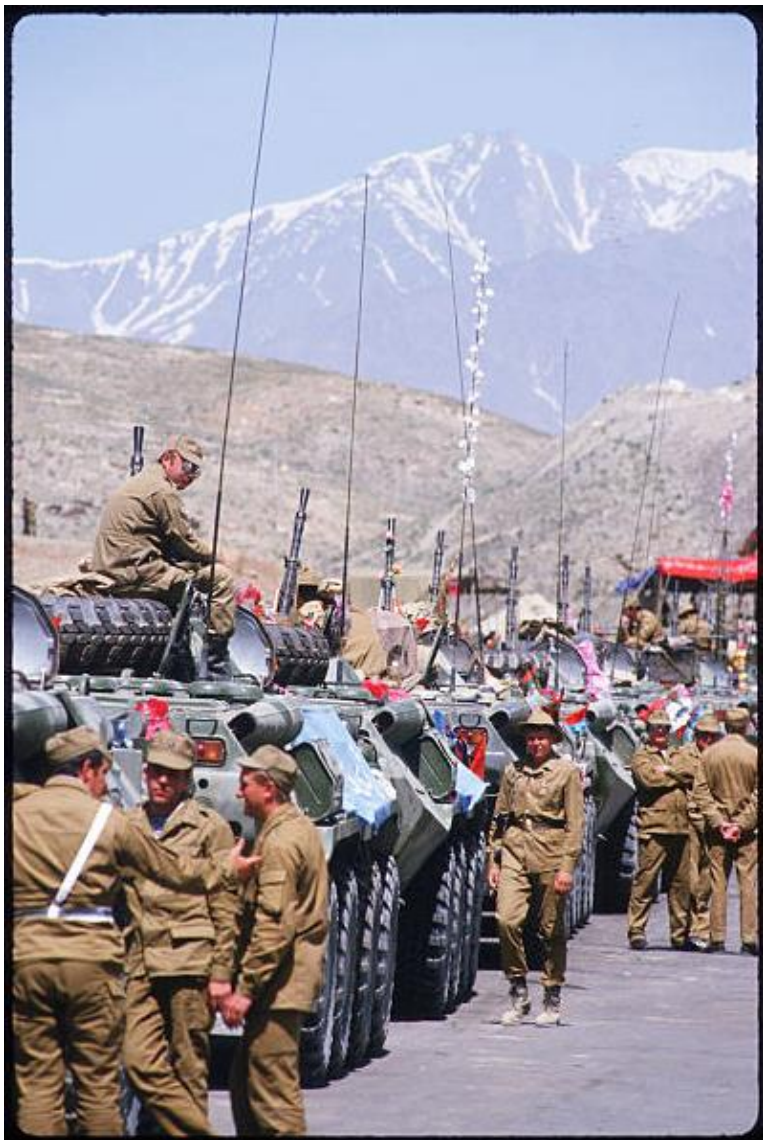

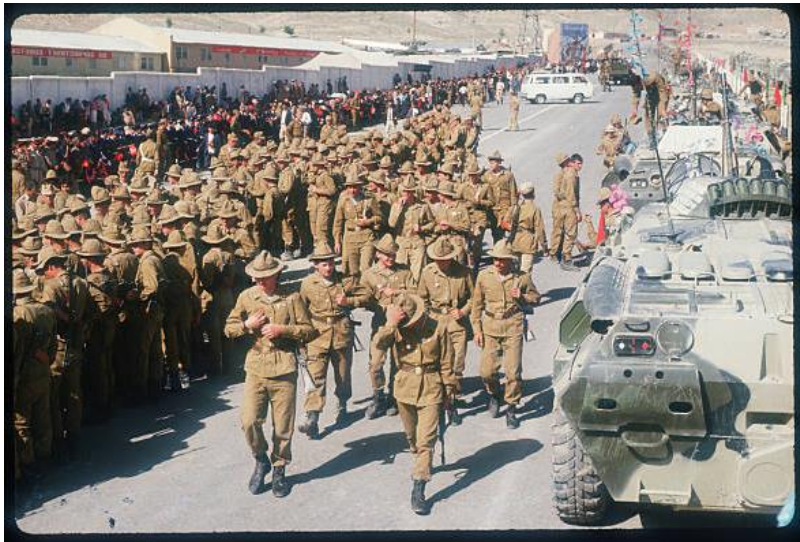

اتحاد شوروی در افغانستان / ۵۱۶

اتحاد شوروی در افغانستان / ۵۱۹

اتحاد شوروی در افغانستان / ۵۲۳

به کوشش مصطفی عمرزی

اتحاد شوروی در افغانستان / ۵۲۹

Faradeed.ir

Faradeed.ir

اتحاد شوروی در افغانستان / ۵۳۰

بوريس گروموف در حال خروج از افغانستان از روی پُل دوستی (گذری که افغانستان و اوزبیکستان را بر روی دریای آمو، وصل می کند).

مردم جمهوری های آسیای میانه در حال استقبال از سربازان اردوی
فراری اتحاد شوروی از جنگ و چنگ افغانستان.

دختران جمهوریت های آسیای میانه ی اتحاد شوروی به پیشواز از اردوی فراری سرخ از جنگ افغانستان، می رقصند.

۵۳۷ / اتحاد شوروی در افغانستان

بوریس گروموف، آخرین جنرال روسی ای که از جنگ افغانستان با بزرگ ترین اردوی جهان (اتحاد شوروی) با چهره ی سرخ، گل های سرخ و کارنامه ی سرخ، بیرون شده بود، در یک محفل سرخ، عکس یادگاری گرفته است.

معرفی مصطفی «عمرزی»
(نویسنده، پژوهشگر و روزنامه نگار)

- متولد ۲ عقرب سال ۱۳۶۲ ش در کابل.
- فارغ از «لیسه ی عالی استقلال» در سال ۱۳۷۸ ش.
- فارغ به سویه ی دیپلوم از بخش «رادیو و تلویزیون» پوهنځی ژورنالیزم پوهنتون کابل در سال ۱۳۸۲ ش.
- دارنده ی گواهینامه ی «گزارشگر انتخابات» از پروژه های آموزشی شبکه ی جهانی BBC.

تجربیات کاری:

عضو شورای مرکزی، گزارشگر، خبرنگار، روزنامه نگار، مدیر مسوول نشریه، همکار قلمی، مصحح، نویسنده، تهیه کننده، کارگردان، مسوول ارزیابی نشرات، مسوول طرح و ارزیابی، مسوول واحد فرهنگی و همکار رسانه یی در نهاد ها و رسانه هایی چون اتحادیه ی ملی ژورنالیستان افغانستان، اتحادیه ی ملی ژورنالیستان و خبرنگاران افغانستان، انجمن شاعران و نویسنده گان افغانستان، هفته نامه ی «قلم»، تلویزیون «۱»، رادیو و تلویزیون «باختر»، فصلنامه ی «بنیان اندیشی» (منتشره در جمهوری اسلامی ایران)، روزنامه ی «سرخط»، مجله ی «اوربند»، گاهنامه ی «تحریک»، وب سایت «پول افغان»، وب سایت «پول افغانستان»، وب سایت «دعوت میدیا ۲۴»، وب سایت «تاند»، وب سایت «روهی»، وب سایت «حقیقت»، وب سایت «دانشنامه ی افغان»، وب سایت «سمسور»، وب سایت «لر او بر»، وب سایت «نن»، وب

سایت «خبرپانه»، وب سایت «کتابتون»، واحد تولید «آمو فلم» و تیم انتخاباتی «صلح و اعتدال» به رهبری محمد حنیف اتمر.

آفرینش های کاری- فرهنگی

برنامه ها و فلم های مستند تلویزیونی:

۱- برنامه ی مستند تاریخی «یک سده فراز و نشیب» در تلویزیون «باختر»: ۱۴ قسمت ۲۴ دقیقه یی.

۲- برنامه ی مستند تاریخی «آینه ی تاریخ» در تلویزیون «باختر»: ۱۸ قسمت ۲۴ دقیقه یی.

۳- برنامه ی مستند ادبی «نای» در تلویزیون «باختر»: ۲۰ قسمت ۲۴ دقیقه یی.

۴- فلم مستند «۲۶ سرطان» در تلویزیون «باختر»: ۲۴ دقیقه.

۵- فلم مستند «پژواک کوهسار» (پیرامون زنده گی مرحوم فقیر فروزی) در تلویزیون «باختر»: ۴۰ دقیقه.

تخلیقات:

۱- صحبت های مغاره نشینان (طنزی)- منتشر شده است.

۲- افغانستان و بازار آزاد (سیاسی- اجتماعی)- منتشر شده است.

۳- مرز و بوم (تاریخی).

۴- چهار یادواره (معرفی چهار فرهنگی افغان)- منتشر شده است.

۵- سخن در سخن (معرفی کتاب ها).

۶- یک قرن در تاریخ و افسانه (تاریخ تحلیلی و شفاهی افغانستان از ۱۹۰۰م تا ۲۰۰۰م)- منتشر شده است.

۷- افغاننامه (مشاهیر افغان)- منتشر شده است.

۸- پشتون ها (تحلیلی)- منتشر شده است.

۹- رسانه ها، مدیریت و نوسان ها (رسانه یی).

۱۰- در هرج و مرج زیستن (سیاسی- اجتماعی).

۱۱- تاریخ عمیق (طنزی).

۱۲- اندیشه در بستر سیاست و اجتماع (مقالات منتشره در روزنامه ی سرخط)- منتشر شده است.

۱۳- با زبان دری (تحقیقی- تحلیلی)- منتشر شده است.

۱۴- روزگار (نوستالژی).

- ۱۵- پاسخ (واکنش ها).
- ۱۶- تامل و تعامل فرهنگی (فرهنگی).
- ۱۷- ارتجاع و مرتجع (انتقادی).
- ۱۸- سیر فرهنگی (فرهنگی).
- ۱۹- پی آمد تصویر (فلم و سینما).
- ۲۰- در منظر بیگانه (تحلیلی).
- ۲۱- ذهنیت متنازع (ابراز نظر).
- ۲۲- افغان زمین (مجموعه نوشته های منتشره در مجله ی اوربند).

جزوه ها:

- ۱- به رنگ آبی (زنده گی شهید مینا).
- ۲- مردی از سرزمین آزاده گان (زنده گی و برنامه ی انتخاباتی محمد شفیق گل آقا شیرزی).
- ۳- محمد نادر «نعیم» (زنده گی و برنامه ی انتخاباتی محمد نادر نعیم).

تالیفات:

- ۱- هنر در سینمای افغانان (فلم هنری سینمایی افغانستان از ۱۳۲۷ تا امروز) - منتشر شده است.

گردآوری ها:

- ۱- زمانی که مفاخر ناچیز می شوند (تنقید تاریخی) - منتشر شده است.
- ۲- حقیقت خورشید (پیرامون کلمات افغان و افغانستان) - منتشر شده است.
- ۳- در جغرافیای جهان سوم (بررسی ستم ملی و ستیز قومی در ایران).
- ۴- در متن مدعا (اهل سنت در جمهوری اسلامی ایران).
- ۵- نگرش نو بر شاهنامه و فردوسی (تنقید فردوسی و شاهنامه) - منتشر شده است.

- ۶- مُنحنی تاریخ (تنقید کوروش و سلسله ی هخامنشی)- منتشر شده است.
- ۷- آریایسم (تنقید پدیده ی آریایی)- منتشر شده است.
- ۸- پور خرد (معرفی زنده یاد استاد ناصر پورپیرار)- منتشر شده است.
- ۹- دری افغانی (پیرامون زبان دری و ویژه گی های آن)- منتشر شده است.
- ۱۰- آیین های سخیف (تنقید ادیان زردشتی، مزدکی و مانوی)- منتشر شده است.
- ۱۱- کتاب نامه ی من (پیرامون زنده گی و کارنامه ی مصطفی عمرزی).
- ۱۲- پندار ستمی (تنقید و بررسی پدیده ی معروف به ستمی).
- ۱۳- آرکایسم (تنقید باستانگرایی)- منتشر شده است.
- ۱۴- معنی (گزیده هایی از سخنان اندیشمندان).
- ۱۵- محوطه ی سیاه (تبیین و بررسی فارسیسم).
- ۱۶- رسالت ملی (کارنامه ی محمد طارق بزگر).
- ۱۷- افغان ها و انگلیس ها (مجموعه ی تصاویر افغانستان، افغان ها و انگلیس ها در قرن ۱۹).
- ۱۸- رنسانس افغانستان (عمران افغانستان در سه سده ی پسین).
- ۱۹- افغان ها قبل از جنگ (سیمای زنده گی مدنی ملت افغان).
- ۲۰- صلح و اعتدال (مجموعه ی نوشته ها و ترجمه های مصطفی عمرزی در تیم انتخاباتی صلح و اعتدال به رهبری محمد حنیف اتمر).
- ۲۱- فاجعه ی سقوی دوم (سیمای بدترین تاریخ افغانستان).
- ۲۲- اتحاد شوروی در افغانستان (تجاوز، جنگ، جنایت و فرار).

ترجمه ها:

- ۱- تا حصار پنتاگون (سفرنامه ی واشنگتن): محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

۲- رسانه های کنونی افغانی: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

۳- ساختار هندسی شعر پشتو: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

۴- انگیزه های فرار نخبه گان حرفه یی از افغانستان: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

۵- تخت دهلی را فراموش می کنم (سفرنامه ی هند): محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

۶- افغانستان در پیچ و خم سیاست: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

۷- اگر جهانیان شکست بخورند؟: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

۸- درست نویسی پشتو: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

۹- فقر فرهنگی: محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

۱۰- در قلب کرملین (سفرنامه ی مسکو): محمد اسماعیل «یون»- منتشر شده است.

۱۱- مشی «تحریک ملی افغانستان»- در اختیار «د افغانستان ملی تحریک»، قرار داده شده است.

۱۲- اساسنامه ی «روند ملی جوانان افغان»- در «اختیار روند ملی جوانان افغان»، قرار داده شده است.

۱۳- اساسنامه ی «انجمن پیشرفت و رفاه زنان افغان»- در اختیار این نهاد، قرار داده شده است.

۱۴- اساسنامه ی «حزب حرکت مردمی افغانستان»- در اختیار این حزب، قرار داده شده است.

۱۵- مرانامه ی «حزب حرکت مردمی افغانستان»- در اختیار این حزب، قرار داده شده است.

۱۶- ناگفته های ارگ: محمد اسماعیل «یون».

همکاری های فرهنگی با دیگران در تهیه ی کتاب ها، فلم ها و برنامه ها کتاب ها و نشریات:

«سایه بان بی سایه»، «تحقیقی پیرامون سوابق تاریخی و موقف حقوقی قرارداد و خط دیورند»، «پشتونستان»، «پژواک؛ زنده ی جاویدان است»، «منار نجات»، «حکمت انگلیس در سیستان»، «زنده گی امیر دوست محمد خان - جلد اول» و «پیروزی» (راجع به احمد یاسین سالک قادری).

فلم ها و برنامه های تلویزیونی:

«مستند باختر» (برنامه ی تاریخی)، برنامه ی اجتماعی «همتا»، «بازتاب اعتماد مردم» (سلسله ی انتخاباتی) و «شهید ملت» (مستند زنده گی شهید عبدالحق).

تاییدات فرهنگی - مدنی:

- ستایشنامه ی «پوهنخی ژورنالیزم» پوهنتون کابل در سال ۱۳۸۲ش.
- ستایشنامه ی «مجمع صلح افغانستان» در سال ۱۳۸۶ش.
- ستایشنامه ی «شورای ژورنالیستان افغانستان» در سال ۱۳۹۳ش.
- ستایشنامه ی «مشرانو جرگه ی افغانستان» در سال ۱۳۹۶ش.

By:Mustafa Omarzai

USSR IN AFGHANISTAN

(Rape, War, Crime and Escape)

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**